

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.199/2016/9. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Novák Rudolf ügyvéd által képviselt felperesnek - a Lajer Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Lajer Zsolt) által képviselt I. r., a személyesen eljáró II. r. és III. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szolnoki Törvényszék 2016. június hó 6. napján kelt 6.P.21.670/2015/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással **hagyja helyben**, hogy az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összege 263 326 (kettőszáz-hatvanháromezer-háromszázhuszonhat) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100 000 (százezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 351 101 (háromszázötvenegyezer-százegy) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes és gyermekei, a II. és III. r. alperesek a közös tulajdonukat képező **(település neve), (ingatlan címe)** szám alatti ingatlan felújítása érdekében deviza alapú kölcsönt kívántak felvenni az I. r. alperestől, ennek részleteiről **(személy neve)** „mobilbankárral” tárgyaltak. A szerződés megkötését megelőzően 2007. június hó 10. napján az alperestől írásbeli tájékoztatást kaptak a deviza alapú kölcsönügyletet érintő árfolyamkockázatról. Ebben az I. r. alperes részletezte a deviza alapú hitelezés lényegét, továbbá azt, hogy a forint deviza árfolyamának kedvezőtlen változása hatással lesz a törlesztőrészek nagyságára, tehát a fogyasztó fizetési terhe nő. Az adós (felperes) és a kezesek (II., III. r. alperesek) - a tájékoztatást is tartalmazó - teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatukkal kijelentették, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást megkapták, megértették, és vállalják a kockázat kizárólagos viselését.

A peres felek ezt követően 2007. június hó 22. napján megkötötték a kölcsönszerződést, amelynek alapján az I. r. alperes 38 200 svájci frank hitelkeret terhére 5 000 000 Ft összegű kölcsönt folyósított az I. r. felperes részére, amelynek visszafizetéséért a II. és a III. r. alperesek kezességet vállaltak. A kölcsönszerződés II.9.10. pontjában rögzítésre került a felperes nyilatkozata, miszerint a deviza alapú kölcsön árfolyamkockázatára vonatkozó felvilágosítást a bank előzetesen megadta, azt megértette, ennek ismeretében is igénybe kívánja venni a kölcsönt a szerződésben foglalt feltételekkel.

Az I. r. alperes a 2014. évi XL. tv. (továbbiakban DH2 tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban a tisztességtelenül felszámított összeget 5105,4 svájci frankban határozta meg, azt a felperes tőketartozására elszámolta, az elszámolás felülvizsgálynak minősül.

A felperes módosított keresetében a szerződés egésze érvénytelenségére hivatkozással kérte annak érvényessé nyilvánítását és tartozása 2 966 964 Ft-ban történő megállapítását. A szerződés érvénytelenségére vonatkozó álláspontja indokaként előadta, nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, arról, hogy annak nincs felső határa és hogy az kizárólag őt terheli. Érvelése szerint a szerződés deviza alapú jelleggel kapcsolatos rendelkezései (I.1.4., I.1.5.) tisztességtelenek, emellett e rendelkezések folytán a szerződés jóerkölcsbe ütközik.

Az I. r. alperes kérte a per megszüntetését arra hivatkozással, hogy a kereset nem felel meg a DH2 tv. előírásainak. Érdeimi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezése szerint az árfolyamkockázatról teljes körű, érthető és világos tájékoztatást adott, az a 2/2014. PJE határozatban foglaltaknak megfelel.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. r. alperesnek 38 100 Ft perköltséget, és megállapította, hogy a feljegyzett 300 000 Ft eljárási illetéket az állam viseli. Határozatának indokolása szerint a per megszüntetésének az I. r. alperes által megjelölt okból nem volt helye, ugyanakkor a felperes által hivatkozott okok egyike alapján sem találta megállapíthatónak a szerződés érvénytelenségét. Az árfolyamkockázatot illetően hangsúlyozta, a felperes és a készfizető kezesek teljes körű, világos és érthető tájékoztatást kaptak a deviza alapú hitelezés kockázatairól, az abban foglaltak a 2/2014. PJE határozat előírásainak eleget tesznek. Kiemelte, a felperes nem tekinthető körültekintő, átlagos fogyasztónak, saját előadása szerint ugyanis a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatot nem olvasta el, azzal kapcsolatban további felvilágosítást az I. r. alperestől nem kért, így az árfolyamkockázat viselése alól nem mentesülhet. Hangsúlyozta, a törvényi elszámolás megtörtént, az felülvizsgálnak tekinthető, így a felek közötti további elszámolásnak nincs helye.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatását, a keresetének helyt adó döntés meghozatalát kérte. Fellebbezésében kizárólag a szerződésnek az árfolyamkockázat egyoldalú áthárítása és az azzal kapcsolatos tájékoztatás hiányára hivatkozott. Kifejtette, a 2/2014. PJE határozat szerinti átlagos fogyasztó nem a szakember mércéjével mérendő, így nem várható el tőle a pénzügyi kockázatok elemzése, azok teljes körű ismerete, arról a pénzügyi köteles a fogyasztót tájékoztatni. Álláspontja szerint az árfolyamkockázat teljes áthárítása sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 522-523. §-ában foglalt rendelkezéseket, és a szerződés ezt érintő kikötései az 1959-es Ptk. 209. §-a alapján tisztességtelenek is. Hangsúlyozta, a szerződéskötésnél közreműködő „mobilbankár” nem rendelkezett kellő ismeretekkel az árfolyamkockázatot illetően, így arról megfelelő felvilágosítást sem adhatott.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Érvelése szerint a periratok között elhelyezkedő felperesi nyilatkozat tanúsága szerint a kockázatfeltárás megtörtént, ennek tényét az okirat aláírásával a felperes elismerte. Kiemelte, a 2/2014. PJE határozatban foglaltaknak az árfolyamkockázat ismertetése tekintetében eleget tett, a felperes az eljárás során nem bizonyította, hogy olyan tartalmú tájékoztatást kapott volna, amely szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak ellenére az árfolyamkockázat nem valós, vagy hogy őt az csak korlátozott mértékben terheli.

A II., III. r. alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A fellebbezés **alaptalan.**

A felperes fellebbezésében továbbra is arra hivatkozott, hogy a szerződés az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára, illetve hiányosságaira, továbbá az árfolyamkockázat egyoldalú áthárítására tekintettel érvénytelen, s bár fellebbezése az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatására irányult, a kereseti kérelmében jelölt, a szerződés deviza jellegével és jóerkölcsbe ütközésével kapcsolatos indokait illetően fellebbezése sem tényelőadást, sem jogi indokokat nem tartalmaz. Erre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú ítéletnek kizárólag az árfolyamkockázatra vonatkozó álláspontját bírálta felül, míg a kereset további részét érintő indokaival érdemben nem foglalkozott.

A felperes fellebbezési hivatkozásával szemben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződéshez kapcsolódóan az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megtörtént, az világos és érthető módon tartalmazza, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa, és hogy az korlátozás nélkül a fogyasztót terheli, így ennek hiányára alapítottnak a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az ítélet tábla az alábbiakra kíván rámutatni.

A perbeli esetben nem vitásan deviza alapú kölcsönszerződés jött létre a peres felek között, amelynek jellegadó sajátossága többek között az, hogy e szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait (2/2014. PJE III.). A hivatkozott PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen hatásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani. A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számára nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania.

A szerződéskötés időpontjában hatályos 1996. évi CXII. tv. (továbbiakban Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatteljáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását. A perbeli esetben nem vitásan készült külön kockázatteljáró nyilatkozat, amit a felperes még a kölcsönszerződés aláírását megelőzően átvett, annak tartalmát megismerhette, áttanulmányozhatta, ennek ismeretében nyilatkozott akként, hogy a kölcsönszerződést meg kívánja kötni az abban rögzített feltételekkel. Emellett a kölcsönszerződés II.9.10. pontjaiban a felperes kifejezetten akként nyilatkozott, hogy a deviza alapú kölcsön esetén keletkező árfolyamkockázatra vonatkozó felvilágosítást a bank előzetesen megadta, azt megértette. Ezen túl a szerződés számos rendelkezése (II.1.3.-1.4., II.2.1., II.6:3 stb.) alapján is felismerhető lehetett a felperes számára, hogy a kölcsön folyósítása és törlesztése forintban, a tartozás nyilvántartása viszont svájci frankban történik, és ennek megfelelően a folyósításkor és a törlesztési

időpontokban irányadó árfolyamon svájci frankra átszámításra kerül a forintban folyósított kölcsön, és az ugyancsak forintban teljesítendő törlesztések összege. A tájékoztatás és a szerződés rendelkezésének együttes vizsgálata eredményeként a felperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a forint/deviza árfolyamának változása emelheti a szerződés költségeit, az kihatással lehet a folyósítandó kölcsönösszegre, a törlesztőrészletekre, ezáltal a fizetési terhei előre nem látható mértékben megnövekedhetnek. A felperesnek átadott tájékoztató rögzítette, ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetnie a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéeként, amennyiben gyengül, úgy fizetési terhei nőnek. E világosan és közérthető módon megfogalmazott rendelkezés nem hagyhatott kétséget a felperesben afelől, hogy az árfolyamváltozás függvényében fizetési terhei is változnak. Az árfolyamváltozás várható irányáról, előre nem látható mértékéről, a kockázat reális voltáról, valószínűségéről a pénzügyi intézmény nem adhatott a felperes részére tájékoztatást, ilyen tartalmú kötelezettsége nem volt, az árfolyam lehetséges változásának becslése a kölcsönszerződésnek nem kötelező tartalmi eleme (6/2013. PJE ind. III.3.). Egyebekben az még a széleskörű pénzügyi ismeretekkel és tapasztalattal rendelkező pénzügyintézetől sem volt elvárható, hogy előre lássa azokat a gazdasági, pénzügyi folyamatokat, amelyek a nagymértékű, esetlegesen szélsőséges árfolyamváltozást előidézték. Az árfolyam emelkedésének, csökkenésének ugyanis nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú időintervallum esetén, így azt a pénzügyi intézmények sem láthatták előre. Lényeges emellett, hogy a 2001-2008. közötti időszakban a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra. A felperes hivatkozásával ellentétben nem értékelhető jelen perben a Magyar Bankszövetség által kiadott közlemény tartalma, amely nem prognosztizálta a törlesztési terheket tartósan megnövelő árfolyammozgást. Az egyedi kölcsönszerződések esetén ugyanis az vizsgálendő, hogy a pénzügyi intézmény adott-e a konkrét szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztónak az árfolyamkockázatra vonatkozó, a 2/2014. PJE határozatban foglalt elveknek megfelelő tájékoztatást, ha igen, úgy közömbös, hogy a Bankszövetség - amely a konkrét szerződésnek nem alanya - az árfolyamkockázat várható alakulását illetően milyen álláspontot foglalt el.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményére is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről kérjen tájékoztatást (6/2013. PJE). Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna a külön íven szövegezett kockázatteljesítési tájékoztatást, illetve a szerződést, úgy fel kellett volna ismernie, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A felperes azonban maga nyilatkozott akként személyes meghallgatása során, hogy a szerződés szövegét „nem nagyon” olvasták, csak aláírták (a felperes és a II., III. r. alperesek, mint kezesek), nem volt a szerződésnek olyan rendelkezése, amelyet aggályosnak ítélt, vagy amire külön rákérdezett volna, nem vette igénybe jogi vagy pénzügyi ismeretekkel rendelkező szakember segítségét az egyes rendelkezések pontos tartalmának megmagyarázása érdekében. Kiemeli az ítélet, hogy az alperest nem terhelte jogszabályi kötelezettség arra vonatkozóan, hogy a kockázatteljesítési tájékoztatót a felperes részére felolvassa, a felperes nem is állította, hogy annak szóbeli ismertetését a maga részéről igényelte volna.

Lényeges a fentiekén túl, hogy a felperes maga sem állította, hogy a szerződés árfolyamváltozással kapcsolatos rendelkezéseinek az előbbieken részletezett szerinti egyértelmű megfogalmazása, és a megfelelő tartalmú kockázatteljesítési nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől olyan konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő tájékoztatást kapott, amely alapján alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma).

A fentiek alapján igazolást nyert, hogy a felperes tájékoztatása a 2/2014. PJE határozatban rögzített elveknek megfelelően megtörtént, ezen felül a felperes a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, azt pedig sikerrel nem bizonyította, hogy nem kapott számára világos és érthető tájékoztatást arról, miszerint az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terheli. Ilyen körülmények között az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget megalapozó szerződési feltételek tisztességtelenségére nem hivatkozhat.

Az ítélet tábla nem osztja az elsőfokú bíróság perértékszámítással kapcsolatos álláspontját. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke irányadó. Az elsőfokú eljárásban a szerződés érvénytelenségére alapítottan annak megállapítását kérte a felperes, hogy a fennálló tartozása 2 966 964 Ft. Ezzel szemben az alperes a felperes még fennálló tartozásaként 7 355 731 Ft-ot tart nyilván. Erre tekintettel a felperes által vitatott tartozás értéke e két összeg különbözete, azaz 4 388 767 Ft, a felperes ugyanis jelen per eredményeként e kötelezettség teljesítésétől kíván szabadulni, ezáltal ez képezi az elsőfokú eljárás pertárgyértékét. E pertárgyérték alapján a felperes részére engedélyezett teljes személyes költségmentességre tekintettel - pervesztessége okán - az állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összege az 1990. évi XCIII. tv. 42. § (1) bekezdése alapján 263 326 Ft, ezért az ítélet tábla az elsőfokú ítélet ezt érintő rendelkezését pontosította.

A kifejtettekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárásban felmerült - az ítélet tábla által a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint meghatározott mértékű - perkölsége megfizetésére.

A felperes személyes költségmentességére tekintettel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.

Szeged, 2017. január 4.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Dr. Tóth Gabriella sk.
bíró